

SĄD NAJWYŻSZY

Warszawa, dnia 21 maja 2025 r.

BSA II.021.26.2025

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 15 kwietnia 2025 2025 r., znak: SPS-III.020.77.4.2025, mając na uwadze treść art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity: Dz.U. z 2024 r. poz. 622), w świetle którego Sąd Najwyższy może opiniować projekty tylko takich ustaw i innych aktów normatywnych, na podstawie których orzekają i funkcjonują sądy, a także innych projektów ustaw w zakresie, w jakim mają one wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego, w załączeniu uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw.

Z poważaniem,

dr hab. Małgorzata Manowska

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-III.020.77.4.2025

Data wpływu 21.05.25r.

BSA II.021.26.2025

Uwagi

w sprawie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw

1. Pismem z dnia 15 kwietnia 2025 r., Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu (SPS-III.020.77.4.2025) przedstawił do zaopiniowania Sądowi Najwyższemu projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw.

2. Głównym celem projektu jest podwyższenie kwoty zasiłku pogrzebowego do 7.000 zł (obecnie 4.000 zł). Kwestia ta leży w zakresie swobody regulacyjnej ustawodawcy zwykłego i nie wywołuje zastrzeżeń. Wysokość zasiłku pogrzebowego ustalona w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ma zastosowanie także do wysokości wypłat zasiłków pogrzebowych przysługujących m.in. na podstawie następujących ustaw:

- a) z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2025 r. poz. 195),
- b) z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2025 r. poz. 197),
- c) z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2025 r. poz. 303),
- d) z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2024 r. poz. 1121, z późn. zm.),
- e) z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 615, z późn. zm.).

3. Analogicznie podwyższono również kwotę zasiłku pogrzebowego należnego żołnierzom i funkcjonariuszom na podstawie ustaw dotyczących służb mundurowych.

4. Nie wywołuje zastrzeżeń propozycja poszerzenia przesłanek przyznawania zasiłku celowego z pomocy społecznej na wypadek pogrzebu. Proponuje się, aby zasiłek celowy był przyznawany na pokrycie kosztów pogrzebu osobie, która pokrywa koszty pogrzebu, jeżeli po osobie zmarłej nie przysługuje zasiłek pogrzebowy albo w przypadku, gdy osoba, która pokrywa koszty pogrzebu, jest uprawniona do zasiłku pogrzebowego i ponosi w związku z pogrzebem nadzwyczajne, trudne do przewidzenia, niemożliwe do pokrycia z kwoty zasiłku pogrzebowego, koszty. W przedłożeniu przedstawia się również rozwiązanie, według którego zasiłek celowy będzie przysługiwał bez kryterium dochodowego i bez ograniczenia wysokości (ani do kwoty wskazanej liczbą bezwzględną, ani do kwoty kryterium dochodowego) oraz przyznawany był z zastrzeżeniem obowiązku zwrotu kwoty zasiłku przez beneficjenta zasiłku, w całości lub w części, jeżeli te nadzwyczajne koszty pogrzebu znajdą pokrycie w spadku lub w innych świadczeniach z tytułu

śmierci (np. świadczeniach z ubezpieczenia gospodarczego). Propozycja ta również nie wywołuje zastrzeżeń.

5. Problematyczne jest natomiast dodanie w ustawie emerytalnej art. 118a, który w sposób wyraźny wprowadza możliwość zautomatyzowanego wydawania decyzji przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W tym zakresie należy wskazać na wymagania wynikające z przepisów art. 22 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (dalej jako „RODO”). Zgodnie z proponowanym art. 118a ust. 1 ustawy *„decyzja w sprawie świadczenia może być podejmowana w oparciu o wyłącznie zautomatyzowane przetwarzanie danych osobowych, pod warunkiem zapewnienia osobie, której dotyczy podejmowane rozstrzygnięcie, prawa do otrzymania stosownych wyjaśnień co do podstaw podjętego rozstrzygnięcia oraz prawa do uzyskania interwencji ludzkiej, do wyrażenia własnego stanowiska i do zakwestionowania takiego rozstrzygnięcia. W stosunku do rozstrzygnięć następujących w drodze decyzji osoba, której dotyczy decyzja, może skorzystać z tych uprawnień w terminie miesiąca od dnia doręczenia decyzji”*. Sformułowany warunek wyraźnie nawiązuje do treści art. 22 ust. 3 RODO, który nakłada na administratora obowiązek wdrożenia *„właściwych środków ochrony praw, wolności i prawnie uzasadnionych interesów osoby, której dane dotyczą, a co najmniej prawa do uzyskania interwencji ludzkiej ze strony administratora, do wyrażenia własnego stanowiska i do zakwestionowania tej decyzji”*.

Problem w tym, że w projektowanej regulacji nie proponuje się skutecznych instrumentów ochrony związanych ze środkami odwoławczymi od decyzji, która została wydana w oparciu o zautomatyzowane przetwarzanie danych osobowych. Zasadniczo bowiem konieczne byłoby, poza istniejącą obecnie możliwością złożenia odwołania od decyzji wydanej przez organ rentowy, wprowadzenie środka odwoławczego do zakwestionowania „rozstrzygnięcia o sposobie automatycznego przetwarzania danych dla celów podejmowania decyzji” oraz nakazującego rozpatrzenie sprawy w sposób niezautomatyzowany. Zatem w przypadku, gdy decyzja podejmowana jest w oparciu o zautomatyzowane przetwarzanie danych osobowych, w pierwszej kolejności osoba, której to dotyczy powinna mieć prawo do:

- a) otrzymania stosownych wyjaśnień co do podstaw takiego procesu podejmowania decyzji;
- b) interwencji ludzkiej;
- c) odwołania od wydanej w ten sposób decyzji, w której zarzut sprowadzałby się wyłącznie do podważania zautomatyzowanego przetwarzania danych osobowych, co – w przypadku uwzględnienia takiego zarzutu – powinno prowadzić z kolei do ponownego wydania decyzji, w którym nie dochodziłoby już do zautomatyzowanego przetwarzania danych osobowych.

Możliwe byłoby również inne rozwiązanie, w którym skorzystanie z uprawnień, o których mowa w projektowanym przepisie, to jest domagania się otrzymania stosownych wyjaśnień co do podstaw podjętego rozstrzygnięcia oraz prawa do uzyskania interwencji ludzkiej, wstrzymywałoby bieg terminu odwołania do złożenia odwołania od takiej decyzji do właściwego sądu.

6. W pozostałym zakresie, uwag do projektowanej ustawy zmieniającej, nie zgłasza się.